МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 15.04.15)

Редакційна колегія:
А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції", 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2015
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2015

Шклярук С. Г.
Основні проблеми валютного ринку України і заходи щодо їх вирішення *133*

Ковальчук С. П.
Досвід Вінницької області у реалізації організаційних заходів щодо сприяння залученню інвестицій у регіон *137*

Марченко С. М.
Тенденції розвитку сучасного екологічного маркетингу *140*

Корінчевська І. А.
Перспективи розвитку системи охорони здоров'я України в умовах європейської інтеграції *144*

Бігдаш В. Д.
Стан та напрями розвитку страхового ринку України в процесі реформування економіки країни *147*

Михайленко О. В.
Проблеми та шляхи удосконалення методики й організації обліку основних засобів на підприємстві *150*

Міхатуліна О. М.
Господарсько-правова відповідальність та порядок її застосування в разі порушення господарського законодавства *154*

Пророченко Є. В.
Проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у контексті зони вільної торгівлі між Україною та ЄС *163*

Топалова І. А.
Використання зарубіжного досвіду управління якістю продукції для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств *166*

Бурсов Р. В.
Система інформаційно-аналітичного забезпечення технологічного оновлення промислових підприємств на основі принципів податкового стимулювання *170*

Гаращук Є. В.
Феномен протестної комунікації в умовах глобалізації інформаційного простору *175*

Варениченко І. В.
Наукові підходи до формування стратегії економічної стабілізації підприємств обробної промисловості України *179*

Казак О. О.
Інвестиційний менеджмент в системі управління машинобудівним підприємством *184*

Квашук Д. М.
Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємництва *187*

Колесник В. М., Колесник Н. В.
Підходи до класифікації витрат для потреб управління *191*

І. В. ВАРЕНИЧЕНКО
аспірантка, МАУП

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ОБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку економіки України щільно взаємопов'язано з організацією стабільної діяльності сектору нефінансових корпорацій, провідна роль серед яких належить промисловому комплексу. Промисловість є однією з провідних галузей економіки, яка здатна забезпечити зростання національного багатства та продуктивного капіталу, розширене відтворення валового внутрішнього продукту, сприяти економічному та соціальному розвитку суспільства [1].

Аналіз діяльності підприємств обробної промисловості показує, що значна мінливість зовнішніх умов, неможливість прогнозування через економічну та політичну нестабільність спричинюють негативний вплив на динаміку основних показників господарювання та конкурентоспроможність господарюючих суб'єктів.

Отже, організація стабільного функціонування суб'єктів господарювання та активізація інвестиційного клімату в країні є важливим завданням щодо формування підґрунтя для гармонійного розвитку національної економічної системи України.

Економічна стабільність — складне економічне поняття, яке визначає місце суб'єкта підприємництва як підсистеми у системі більш високого порядку (регіону, галузі, макрорівні...). Ефективно функціонуюче за всім спектром своїх функцій підприємство як господарська система формує адекватний механізм "росту" алгоритмічної складності системи, що, у свою чергу, підвищує потенціал її самоорганізації, який розширює сферу економічної стабільності господарської системи [7].

Тому дослідження і систематизація науково-практичних основ управління економічною стабілізацією господарських процесів підприємств обробної промисловості є важливим питанням сучасної теорії та практики розвитку національного господарського комплексу.

Відправним пунктом управління є формування стратегії. З метою визначення основних підходів до формування стратегії стабілізації господарської діяльності промислових підприємств важливо визначитися зі змістом категорій "економічна стабілізація" та "стратегія".

Критичний огляд та систематизація наукових публікацій показали, що не існує єдиної точки зору щодо визначення сутності категорії "економічна стабільність". Термін "стабілізація" взагалі (від лат., стійкий) в економічних словниках трактують як зміцнення, укріплення, приведення чого-небудь у стійкий стан, стан стійкості, постійності; надання стійкої рівноваги системи під час руху; забезпечення сталості, незмінності будь-яких систем, величин, характеристик; збереження незмінності властивостей будь-якої системи за допомогою стабілізуючих факторів [3, 5].

Ряд науковців і практиків ототожнюють стабільність із стійкістю, сталістю, здатністю певної системи функціонувати у стані рівноваги, не змінюючи своєї структури [5, 10], визначають економічну стабільність як врівноважений, збалансований стан економічних, фінансових і соціальних ресурсів підприємства, а також їх взаємозв'язків у межах виробничо-збутової системи, що забезпечує стабільні умови для її відтворення, у тому числі за наявності внутрішніх і зовнішніх несприятливих впливів, що досягається за допомогою здійснення спеціалізованого комплексу різнопланових фінансово-економічних і організаційних заходів з алгоритмом відповідних дій [6, 11].

Інші автори публікацій вважають, що економічна стабільність підприємства — це його здатність в умовах прояву дестабілізаційних чинників бізнес-середовища ефективно здійснювати виробничо-господарську діяльність, формувати якісний стратегічний потенціал, підтримувати заданий рівень конкурентоспроможності та результативності у довгостроковій перспективі з економічною вигодою та фінансовою незалежністю для підприємства [8, 14].

Сутність категорії "стратегія" також трактується не однозначно. На основі опрацьованих літературних джерел [2, 4, 8, 12] сформульовано визначення сутності стратегії стабілізації господарської діяльності підприємства як комплексної програми заходів спрямованих на досягнення та збереження цілісності відкритої системи підприємства, ефективне пристосування до ймовірних змін та забезпечення неперервності його роз витку. Така програма повинна відповідати наступним вимогам: миттєвість реагування та пристосування до змін; системність та комплексне охоплення всього підприємства; чіткі "часові межі" та обмеженість фінансових, матеріальних і трудових ресурсів; лаконічність, зрозумілість для сприйняття; адресність та чітке коло відповідальних осіб; реальність реалізації.

Формування стратегії стабілізації господарської діяльності підприємств обробної промисловості доцільно здійснювати в послідовності взаємопов'язаних етапів.

На першому збирається інформація, необхідна для забезпечення процесу формування стратегії економічної стабілізації;

На другому етапі визначається рівень ефективності економічної діяльності підприємства. Основними рівнями ефективності в розрізі господарських процесів підприємства будемо вважати абсолютний, достатній, допустимий, гранично допустимий, критичний. Основними видами господарських про-

цесів підприємств виділяємо маркетингові, фінансові, техніко-технологічні та організаційно-управлінські процеси.

На третьому етапі здійснюється оцінка потенційних можливостей підприємства та його забезпеченість відповідними ресурсами. Залежно від результатів такої оцінки визначаються загальні стратегічні напрями стабілізації та розвитку господарської діяльності підприємства в межах конкретного виду корпоративної та конкурентних стратегій. До основних загальних стратегій підприємства, які характеризують темпи його розвитку, відносяться: стратегія прискореного зростання; стратегія обмеженого зростання; стратегія стабілізації; стратегія скорочення діяльності.

На основі узагальнення напрацьованого теоретичного матеріалу та практичного досвіду [2, 4, 8, 10, 12, 13, 14] можна виділити наступні базові конкурентні стратегії, на яких ґрунтується комплекс стратегічних напрямів стабілізації та розвитку економічної діяльності торговельних підприємств: стратегія агресорів, стратегія оборонців, стратегія аналітиків та стратегія реагуючих.

Основними стратегічними напрямами стабілізації та розвитку економічної діяльності підприємств з урахуванням визначеного рівня її ефективності в межах стратегії стабілізації (стратегія аналітиків) можуть бути:

- раціоналізація співвідношення постійних та змінних витрат, їх економія;
- збільшення ефективності використання власного капіталу;
- визначення окремих найбільш рентабельних напрямів бізнесу та їх розвиток;
- оновлення матеріально-технічної бази;
- запровадження сучасних способів організації бізнесу.

На четвертому етапі формується комплекс стратегічних напрямів стабілізації та розвитку економічної діяльності у відповідності до визначених рівнів її ефективності.

На п'ятому етапі формулюються стратегічні цілі стабілізації та розвитку економічної діяльності підприємства за кожним видом господарських процесів. Цілі повинні бути досяжними та водночас вирішувати складні завдання для підприємства, конкретними і підлягати вимірюванню, перспективними та взаємодоповнюючими, не суперечити одна одній, а також формуватись з врахування впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища. Важливо, щоб встановлені цілі чітко розуміли та сприймали всі працівники організації, що сприятиме "виробленню" особистих мотивів працівників стосовно їх досягнення.

На шостому етапі моделюються варіанти стратегічних сценаріїв та розробляються альтернативні стратегії. Серед альтернативних обирається конкретний варіант стратегії та оцінюється її результативність.

Завершується формування стратегії стабілізації господарських процесів підприємств обробної промисловості її ухваленням.

Важливим правилом управління процесом стабілізації є постійний моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства з метою

своєчасного виявлення небезпеки кризових явищ. Під час моніторингу зовнішніх умов контролюється вплив зовнішніх факторів. Особлива увага при цьому повинна спрямовуватися на своєчасне виявлення симптомів дестабілізації становища підприємства. Звичайно, виявити всі симптоми майже не можливо через складність врахувати значну кількість обставин, які формують зовнішні та внутрішні умови функціонування підприємства. Але найбільш суттєві джерела ймовірних загроз та можливостей потрібно визначати.

Процес формування стратегії економічної стабілізації підприємства може корегуватись, у зв'язку з мінливістю умов діяльності підприємства. Якщо сформована стратегія не відповідає критеріям економічної стабільності підприємства, відбувається її коригування на тому етапі, де були допущені помилки, і продовжується послідовна реалізація всіх наступних етапів. Якщо сформована стратегія відповідає критеріям економічної стабільності підприємства, то в подальшому здійснюється її впровадження через поточні та оперативні плани і проекти.

Для того, щоб процес формування та реалізації стратегії забезпечення економічної стабільності підприємства був результативним, необхідно розробити відповідну тактику, тобто сукупність конкретних та короткотермінових дій терміном на рік, спрямованих на впровадження конкретної стратегії.

Література

1. Розпорядження КМУ "Про схвалення Концепції проекту Загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості на період до 2017 року" від 09.07.08 р. № 947-р [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/947–2008-%D1 %80
2. Ансофф И. Стратегическое управление [сокр. перевод с англ.] / Игорь Ансофф; [науч. ред. и авт. предисл. Л. И. Евенко]. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
3. Большой экономический словарь: 22000 терминов / Сост. М. Ю. Агафонова / Под ред. А. Н. Азрилияна. — 4-е изд. — М.: Ин-т новой экономики, 1999. — 1245 с.
4. Дюков И. И. Стратегия развития бизнеса. Практический подход / Игорь Иванович Дюков. — СПб.: Питер, 2008.- 236 с. — (Серия "Владельцам бизнеса").
5. Колодізєв О. М. Дослідження сутності та змісту економічної стійкості підприємства / О. М. Колодізєв, К. М. Нужний // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. — К.: Техніка, 2007. — С.238–243.
6. Кульбака Н. А. Оценки экономической устойчивости предприятия / Н. А. Кульбака — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://masters.donntu.edu.ua/2002/fem/kulbaka/diss.htm
7. Любченко Н. Л. Механізм забезпечення економічної стабільності промислових підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами" (за видами економічної діяльності) / Н. Л. Любченко. — Хмельницький, 2010. — 22 с.
8. Мізюк Б. М. Основи стратегічного управління: [підручник] / Б. М. Мізюк. — Львів: Магнолія 2006, 2009. — 544 с.

9. Романишин М. І. Економічна стабільність підприємства: сутність та її складові / Н. О. Шпак, М. І. Романишин // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: Зб. наук.-техн. пр. — Львів: РВВ НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.10. — С. 248–253.
10. Садєков А. А. Стратегічне управління підприємством. Управління змінами: навч. посіб. / А. А. Садєков, О. Ю. Гусєва. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2010. — 414 с.
11. Сологуб О. М. Забезпечення економічної стабільності підприємства: автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.04 — економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О. М. Сологуб. — К.: МОН, молоді та спорту Укр. ПВНЗ "Європейський ун-т", 2012. — 20 с.
12. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук, проф. О. М. Тищенка. — ІНЖЕК, 2006 — 384 с.
13. Чаговець Л. О. Механізм формування стратегій стабілізації підприємства / Л. О. Чаговець // Вісник національного університету "Львівська політехніка", серія "Проблеми економіки і управління". — Львів: Видавництво "Львівська політехніка", 2008. — № 628. — С. 687–691.
14. Ячменьова В. М. Економічна стабільність: сутність та форми вияву / В. М. Ячменьова // Економіка Менеджмент Підприємництво. — 2012. — № 24 (ІІ). — С. 94–99.